

Pèlag A

Vilobí del Penedès

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Barri de les Guixeres de Dalt
Emplaçament: Barri de les Guixeres de Dalt, a pocs metres a ponent del nucli urbà de Vilobí del Penedès

Coordenades:

Latitud: 41.38619
Longitud: 1.65946
UTM Est (X): 387918
UTM Nord (Y): 4582496

Classificació

Número de fitxa: 08304 - 12
Àmbit: Patrimoni natural
Tipologia: Zona d'interès
Estil / època: Contemporani
Segle: s.XIX
Estat de conservació: Bo

Notes de conservació: Cal esmentar la necessitat de protegir l'espai davant de les nombroses agressions i pressions a les quals aquests espais es veuen sotmesos com són el perill d'edificiació, d'abocaments incontrolats, els incendis, la proliferació de la xarxa viària i elèctrica etc..En aquest sentit, els pèlags B i C ja han estat objecte de polítiques de protecció i són subceptibles de convertir-se en àrees recreatives destinades a l'educació medio-ambiental. Cal assenyalar que aquest pèlag nomès compta amb una valla protectora, però caldria una adequació més consolidada de tot l'entorn.

Protecció: Legal i física
Accés: Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: Patronat dels Pèlags de Vilobí (08735 Vilobí del Penedès)
Fitxes associades:

Descripció

Antiga cantera de guix actualment abandonada, degut a l'aparició de l'aigua del nivell freàtic, que ha convertit l'espai en una zona lacustre. El pèlag A és sens dubte el pèlag més proper a les cases del nucli urbà de Vilobí. Té uns setanta metres de longitud i una fondària màxima de vuit metres. El pèlag es troba habitat per carpes, però també per la perca americana, que es caracteritza per la seva voracitat, perjudicant als altres peixos i a les aus que hi nidifiquen.

És important remarcar que aquests pèlags tenen un origen antròpic, totalment lligat a l'acció secular de l'home, però que no per això deixen de ser importants els seus valors naturals. En efecte, el que al seu dia va ser una pertorbació ha donat lloc, a un conjunt d'ecosistemes realment singulars dins el context comarcal. Les espècies vegetals que hi predominen a l'entorn són el pi blanc, el garric i el llentiscle. A les vores de les zones lacustres han aparegut espècies vegetals caracteritzades per la dependència del l'aigua. Es tracta de canyissars i bogars, i de forma puntual algun exemple de tamariu i de pollancre. A nivell de fauna les plantes helofítiques van anar-se expandint i es van convertir en un bon refugi per a la fauna, especialment invertebrats i amfibis, i també ha suposat l'aparició d'ocells típics d'aiguamolls com el cabusset, la fotja, la polla d'aigua, l'ànec collverd i estacionalment el corb marí i el berrat pescaire. Les parets de les antigues pedreres també ofereixen una infinitat de forats per a la nidificació de rapinyaires diürns i nocturns. Cal esmentar també la introducció d'algunes espècies de peixos al·lòctones com la gambúsia, la perca i la carpa. Entre els rèptils introduïts hi ha la tortuga de Florida.

Observacions:

Aquest pèlag era conegut per diversos noms. Un d'ells era el de pèlag de l'Olivelló , ja que aquest era el nom de l'arrendatari que l'explotava. També era conegut com pèlag del Sisquet, un altre dels arrendataris. Malgrat tot la propietat pertanyia a la casa de Can Olivella.

Història

L'origen dels guixos de Vilobí del Penedès cal cercar-lo en una transgressió marina dins la conca del Penedès que va donar lloc a medis de transició marino-continents. El dipòsit de guix arriba fins a uns 60 m. Aquesta unitat evaporítica no és homogènia en tot el seu gruix i es caracteritza per alabastres en la seva part inferior, agregats de megacristalls en la part mitja i guixos primaris en la part superior. Els pèlags de Vilobí es troben en l'antiga explotació d'aquest dipòsit evaporític; mentre que, cap al sud apareix el basament Mesozoic (Cretaci) esmentat, que forma un contacte discordant amb els materials Miocènics i quaternaris, com ja s'ha dit, majoritaris a la plana penedesenca.

Damunt d'aquests 60 m de guixos apareix una capa de 6 m d'argiles rogenques que esgrogueeixen cap a la superfície. Per sobre d'aquestes argiles apareixen les calcàries nodulars groguenques i ocasionalment blanquinoses, amb una potència no superior als 10 m, que en el vessant Nord han desenvolupat sòls edàfics que constitueixen el llit de bona part de la vegetació actualment existent.

L'aigua dels pèlags és d'origen freàtic i manté una alta alcalinitat amb una alta concentració de sulfats degut a la dissolució dels guixos. D'altra banda les anàlisis realitzades indiquen que els valors de nitrats, nítrits i fòsfor són baixos, per la qual cosa es pot afirmar que les aigües es troben en bon estat pel que fa als

contaminants bàsics.

Els pèlags van aparèixer com a conseqüència de l'activitat extractiva del mineral de guix, que al terme de Vilobí es remunta a l'època romana. L'origen d'aquest pèlag el podem situar a finals del segle XVIII i principis del segle XIX, obrint-se com a complement dels talls històrics ubicats a dalt del turó de l'Olivella. La propietat pertanyia a la casa de Can Olivella, malgrat que els seus propietaris no l'explotaven mai directament, estimant-se més un arrendament indirecte. En base a aquest fet, la cantera acostumava a agafar el nom de la persona que en aquells moments l'esplotava. Aquest pèlag era conegut a principis del segle XX com el de Cal Sisquet, i a partir dels anys vint com el de l'Olivelló, ja que l'explotació l'exercien els propietaris de la casa de Ca l'Olivelló, que comptaven amb una de les fàbriques de guix. El 1933 es va arribar al nivell freàtic i es va abandonar l'explotació esdevenint un espai únic enmig de la plana agrícola. Es va passar d'un indret eixut amb un potent rocam al descobert un paisatge enriquit per una zona humida. A més l'abandonament progressiu de les activitats forestals a partir de la segona meitat del segle XX, va potenciar els petits boscos que envoltaven la zona.

Fins el 1998 la propietat pertanyia al Senyor Salvador Suriol.

El 25 de novembre del 1998 es creà el conveni entre el Consell Comarcal del Penedès i el Patronat dels Pèlags de Vilobí per a la delegació de la contractació i execució del Projecte de Restauració dels Pèlags.

El 16 de desembre del 1998 es constitueix la Fundació Pública del Patronat dels Pèlags de Vilobí del Penedès. En aquells moments la propietat dels pèlags era de BPB Iberpalco S.A. que posseïa les finques anomenades "La Masia" "Cal Fillol" i "La Coma"

El 2 d'abril del 2002 es crea el dret real d'ús a favor del Patronat dels Pèlags de Vilobí a fi de procedir a la seva restauració.

Bibliografia

"Bosc Verd organitza una passejada amb bici als estanys de les guixeres de Vilobí" a El 3 DE VUIT, divendres 16 de maig de 1997.

HERRANDO S.(2002) Diagnosi del medi natural dels pèlags de Vilobí del Penedès. Propostes per a la preservació, la gestió i la recuperació del pèlags. Servei d'Acció Territorial. Àrea d'espais naturals. Diputació de Barcelona. Barcelona.

LLORAC I SANTÍS S. (1991) Vilobí del Penedès. Passat i present. Ajuntament de Vilobí del Penedès.

MATA-PRELLO J.M. (1998) "Recorregut geològic i minerològic per l'Alt-Penedès i per la comarca de l'Anoia" a Revista Gran Penedès n° 57, p.17

MONTSERRAT I DOMINGO J.M. (1997). "Hipòtesi sobre el guix de Vilobí" a Miscel·lània penedesenca 1995. Vol XXII. I.E.P. Vilafranca del Penedès. pp.7-20.

ORTI CABO F. PUEYO MUR J.J.(1976). Yeso primario y secundario del depósito de Vilobí (provincia de Barcelona. España). Instituto de investigaciones geológicas. Diputación de Barcelona. Vol.XXXI. Noviembre

ROMEU J (1996) "Els quatre estanys de Vilobí configuren un espai amb un gran potencial biològic" a El 3 DE VUIT, divendres 1 d'agost de 1996.

SANS ROVIRA M.(1987): "Els afloraments de guix a Vilobí del Penedès" a Gran Penedès n° 7. p. 9. I.E.P. Vilafranca del Penedès.

